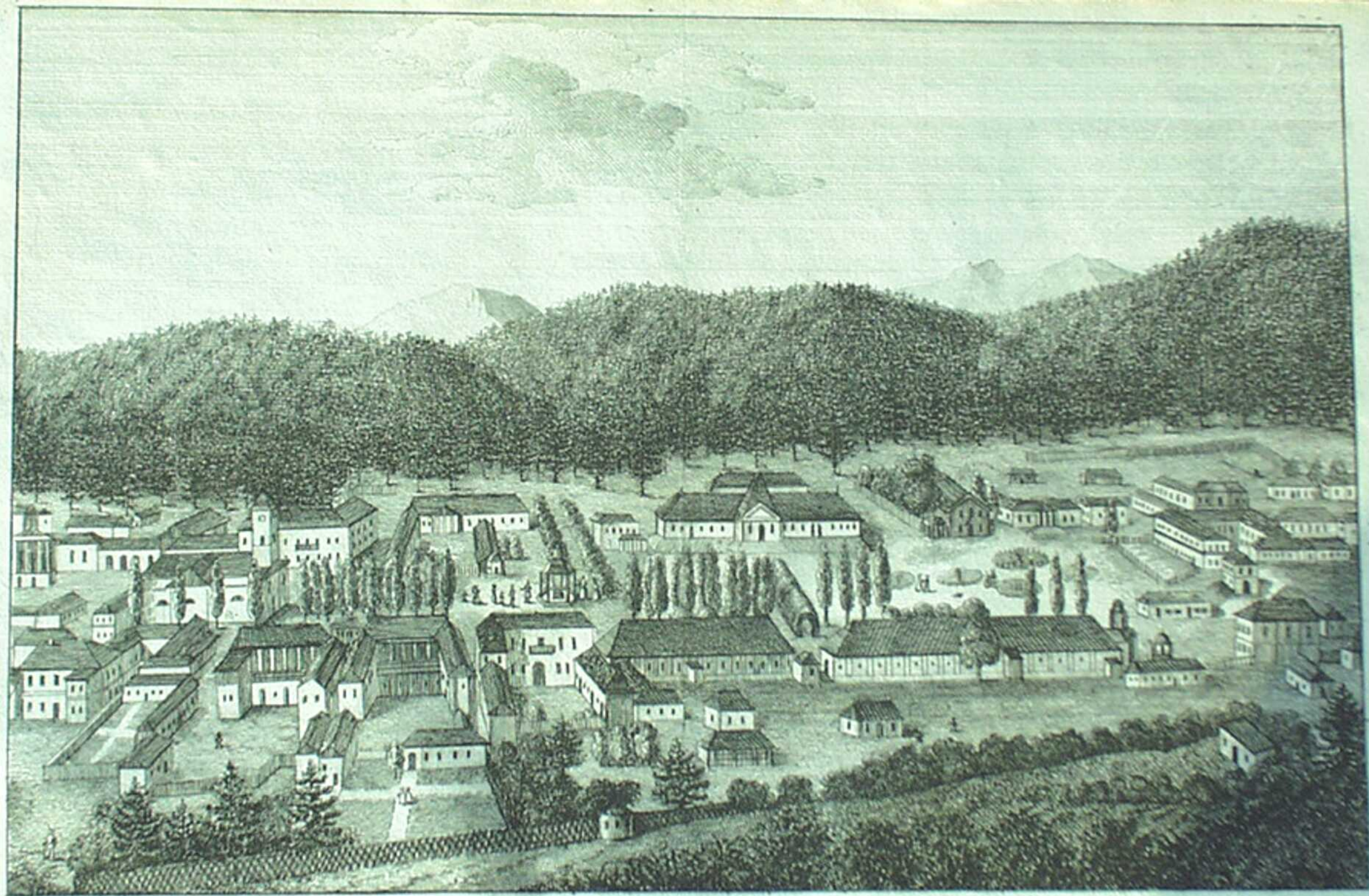

Bartfai Jüvö.

REGÉLŐ.

Pesten vasárnap július 2^{kán} 1837.

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csütörtökön. Fél évi díjja helyben képekkel 5 ft. borítéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ORSZÁG 'S NÉPISMERTETÉS.

Bartfai fürdő.

(Képpel együtt.)

A' bartfai fürdő és érczes vizek forrásai Sáros vármegyében, felső magyar országnak egyik legregényesebb vidékén, sz. k. Bartfa városhoz fél órányira fekszenek a' várostól északra terjedő völgyben, melyet a' szomszédjai fölött büszkén felemelkedő Kő hegy (Kamena hura, Steinberg) kerít körül. — E' katlanban, melyet egykor csak bartfai polgárok és pásztorok ismertek, hajdan majdesak használatlanul ömlék az anyatermészet kebléből ama jótékony hideg érczes víz, mely most számtalanoknak egészségét részint mint ital részint mint fürdő vagy helyreállítja, vagy virító állapotban tartja-fenn. Csak mulatság gyanánt látogatók hajdankorban Bartfa lakosai a' természettől olly gazdag adománynyal ékesített kis völgyet, 's felséges kristály-tiszta vizével egyedül csak szomjukat enyhíték a' nélkül, hogy annak egyéb jótékony sajátságaira figyelmeztek volna. Későbbi időben messze föld-ről jött néhány Görögök használták azt fürdő gyanánt, 's az első hat szobát építették. — Bizonyos régi tudósítások szerint azonban már 1505-ben bérbe adatott az itteni fürdő Bartfa városa által (mellynek tulajdona) évenként fizetendő három (!) forintért. Hihető tehát, hogy már régenten is volt ott valamelly épületecske a' bartfai vendégek számára. — Mintegy 70 esztendő előtt épült ott egy kis vendégfogadó. Ekkor a' Bartfaiak számosabban kezdenek itt fürdeni, 's mind inkább szembetűnő levén az érczes víznek jótékony hatása, a' szomszédságokból is jöttek vendégek. Így lön, hogy a' fürdő- intézetet nagyobbítani kellett. — 1787-ben már kőből épült vendégfogadó 's 12 fa-szoba állott itt részint a' megyebeli részint a' Galliciából jött vendégek számára. Ezen évben leginkább tűnt szembe a' víznek gyógyereje, midőn annak használása által egy lengyel nemes, Lisice Lisieky Tamás, makacs köszvényétől megszabadult, miről ő 1787. october 14-kén egy latinul irtt bizonyítványt is hagyott Bartfán. Ezen ur, midőn ide hozattatott, tagjait nem használhatván naponként emberek által

tétetett a' fürdőbe. Két hét múlva azonban minden emberi kéz segedelme nélkül járhatott, 's tagjaival tetszése szerint bánhatott.

Mintán Hallerkői gróf Haller József, es. k. titkos, és m. k. helytartói tanácsnok 's marmarosi fő ispán', későbbben több esztendeig maga is tapasztalta volna e' fürdőknek csudaerejét, véghez vitte, hogy 1795-ben a' n. m. m. k. helytartótanács Kitaibel Pál ismeretes professort a' bartfai viznek chemiai vizsgálatára küldené, ki egyzersmind annak használási módját meghatározná. — Ez által a' bartfai fürdőnek hire mind inkább terjedett nemcsak hazánkban hanem a' szomszéd Lengyelek között is, 's minden évben számosabban gyülekezék oda a' magyar és lengyel nemesség. — Az utóbbi közül több nyáron által látogatót azt Czartorinsky Ádám herczeg (ki 1805-ben magyar indigena lett), 's példáját számos Lengyel követé. Eleintén udvarával együtt csak alacson kunyhókban lakott: későbbben a' fürdőhely közelében csinos nyári lakást építtetett magának. Emlékezetét fenntartá azon Chronogram, melly 1798-ban a' fő forrás gömbölyű fedelére iratott kévetkezőleg:

JVssV aVgVstI RegnantIs
 GabrleLe barone ab EötVes
 operante
 PrInClpe CzatoryskIo
 NajaDibVs Bartphaels
 PeraMato
 praesente
 RenoVatVs

A' vendégek szaporodtával Bartfa városának tanácsa a' n. m. helytartótanács engedelmével a' fürdőhelyen ingyen osztatott-ki telkeket olly feltétellel, hogy a' vállalkozók azokra három év alatt házakat építsenek. A' város maga jó példával menván elől, több épületet állita részint a' vendégek lakására részint mulatságára. — Követék a' szép példát egyes bartfai polgárok 's uraságok: és így lön, hogy mai nap már a' bartfai fürdőhely környéke utsákra osztott csinos kis várost képez. A' fürdő bérbe adatik, 's azért (Csaplovics szerint) már 1816-ban 5720 ftot fizetett a' bérnök a' városi pénztárba. Milly különbség ez az 1505-ki bérmennyiségre nézve! *(Vége következik.)*